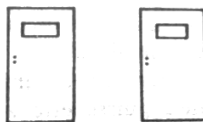

Køn?

Årskonference for Selskab for teoretisk psykoanalyse
3.-4. december 2022 på museet KØN i samarbejde med Aarhus Universitet

Køn er svært at få hold på. Køn er evindeligt til debat. Mest presserende for tiden både nationalt og internationalt er blandt andet diskussionerne omkring #MeToo, kvinders reproduktive rettigheder, unge trans-personer og de kønnede aspekter af både krigsforbrydelser og klimakrise. Køn synes at udgøre en uafvendelig kilde til konflikt. Debatter om køn fremstår i dag ofte som en kamp mellem to positioner, der kommer til udtryk i modsætninger mellem natur og kultur, biologisk og socialt køn, og mellem to køn eller mange, det binære og det non-binære. Og i begge lejre synes der at cirkulere mere eller mindre udtalte forestillinger eller fantasier om at nå en tilstand af kønslig harmoni. Heroverfor synes det relevant – med psykoanalysen og psykoanalytisk teori – også at insistere på kønnet både som et psykisk fænomen og som forstyrrelse, et uafvendeligt ubehag eller endda et traume.

Måske særligt når det kommer til køn, har psykoanalysen selv været og er fortsat genstand for debat og kritik. I flere årtier har feminisme, kønsstudier og queer-teori og mere nyligt også trans-studier kritiseret psykoanalysen. Patriarkalske, sexistiske og cis- og heteronormative aspekter af psykoanalysens kønsforståelse er blevet fremanalyseret med både fejllæsninger og vigtige spørgsmål og nuanceringer til følge. Debatten har her også ofte en meget polariserende karakter: Enten er psykoanalysen en del af problemet eller en del af løsningen. Enten er man for eller imod psykoanalysen. Men hvad har disse debatter bidraget med til forståelsen af køn? Hvilke fejllæsninger vil det være relevant at kritisere, og hvilke kritikker af psykoanalysens kønsforståelse vil det være relevant at videreføre?

Med årskonferencen 2022 ønsker vi at sætte fokus på, hvordan psykoanalysen har forstået kønnet og kønslivet (seksuering og seksualitet), hvordan denne kønsforståelse er blevet debatteret indenfor og udenfor psykoanalysen, og hvordan psykoanalysens kønsforståelse kan bidrage til analysen af både kliniske cases og alskens kulturprodukter. Og det gør vi meget passende i år på museet KØN, der i sig selv er omdrejningspunkt for og generator af kønsdebat

Årskonferencens hjemmeside: events.au.dk/aarskonference2022/conference

KØN's hjemmeside: konmuseum.dk

PROGRAM

Lokaler:

Oplæggene finder sted i byrådssalen på museets første sal.
Morgenmad, frokost og kaffe og kage serveres i museumscaféen i stuen.

Lørdag d. 3. december:

- 9-9.45 Morgenmad
- 9.45-10 Velkomst v. Jakob Rosendal
- 10-11 Brian Benjamin Hansen: Han, hun og Overtaci
- 11-12 Marie Bendtsen: Kønnets substans
- 12-13 Frokost
- 13-14 Marianne Træbing Secher og Mathias Swartz Manstrup: Ubehag i psykoanalyse og pædagogik – Kønnede og seksuelle paradokser i pædagogisk praksis
- 14-15 Kirsten Hyldgaard: Blufærdighed. Modstand i seksualundervisningen. Nogle indledende overvejelser
- 15-15.30 Kaffe og kage
- 15.30-16.30 Søren Larsen: Kasper Hjulmand og den universitære guru

Søndag d. 4. december:

- 10-11 Morgenmad
- 11-12 Lilian Munk Rösing: $\overline{V} X \Phi X$
- 12-13 Andreas Vinther Jensen: "Som din forelskte Bruud!" – Om H. A. Brorsons erotiske kristendom
- 13-14 Frokost efterfulgt af kaffe og kage
- 14-15 Karolina Bro Næss: Fra ammemørke til moderssubjektivitet
- 15-16 Jakob Rosendal: Gretas Blik – Den falliske pige *bors norme*
- 16-16.30 Ideer og forslag til næste årsmøde

ABSTRACTS

Kasper Hjulmand og den universitære guru

Søren Larsen

I Jacques Lacans seminar XVII skelnes blandt andet mellem mesterens diskurs, den traditionelle autoritet, og så universitetsdiskursen som det moderne vidensparadigme. Det fører dog ikke til et fravær af magt-relationer kun en ændring i deres kodificering og på sin vis en styrkelse af magtens uanrørlighed. I dag ser vi, i højere grad end hos Lacan, dog ikke blot mesteren over for eksperten, men også forskellige former for pseudo-synteser, hvor eksperten *med sin viden* netop skal vise subjektet vej til sit sande selv.

Man kan med psykoanalytiske begreber hudflette den re-branding det danske herrelandshold i fodbold har gennemgået de seneste år, især med sloganet fra 'drengene til mænd', forsøget med elitesportsmænd som faderfigurer (en genkomst af 'den gamle mester'), men især med Kasper Hjulmand, der forener universitetsdiskursen med den guru-agtige visdom, hvor spillerens performance afspejler, dennes mod og 'rejse til sit sande selv' og hvad man i variation af biopolitikken kan kalde *biomoralisme*. Hjulmand taler som en coach i transcendental meditation, når han taler om holdets omstillingsparathed, og afspejler derved et symptom i en nutidig måde at forhandle 'maskulinitet' både offentligt og privat.

Kønnetts substans

Marie Bendtsen

Ved fødslen tildeles vi et køn, men som enhver lacanianer ved, så er den markør, der her refereres til, aldrig "nok". Seksueringen afsluttes ikke med et organ; det må suppleres. Penis bliver aldrig fallos, og fraværet heraf bliver aldrig ikke-fallos. Selv vores symptomliv bliver tilsyneladende formet til at støtte os qua vores køn. Men ikke desto mindre, og dette er det væsentlige, for de fleste formår den binære opdeling, samt det forhold til kastrationen der hermed tilskyndes, faktisk at fungere som model for subjektets seksuering. Hvis man altså er ciskønnet.

Med reference til min egen historie som transperson, samt Zupančičs *What is Sex?*, forsøger jeg at rejse en teori om "kønsidentiteten" som navn for den substans, der sætter rammerne for vores udvikling som seksuelle væsner. Det ubevidste ved godt, at penis ikke er fallos. De seksuelle valg der træffes her, og som afgør kønsidentiteten, træffes ikke nødvendigvis efter cis-hetero-normen.

Blufærdighed – Modstand i seksualundervisningen. Nogle indledende overvejelser

Kirsten Hylgaard

Det er kendt fra forskningslitteraturen, at seksualundervisning i grundskolen forårsager forlegenhed, ubehag og tendentielt opleves blufærdighedskrænkende af både lærere og

elever. Den grundlæggende antagelse er, at emnet i sig selv skaber modstand; seksualitet er grænseoverskridende. Modstand kan hverken reduceres til at være en effekt af kulturel, social 'konservatisme' eller en effekt af individuelle, psykologiske 'hæmninger'. Konflikt og modstand udgør snarere driftens væsen. Seksualundervisning udgør endvidere en potentiel trussel mod læreres professionalisme, da pædagogiske forhold, ideelt set, er af-seksualiserede. Tesen er, at anerkendelse af den potentielt blufærdighedskrænkende karakter af seksualundervisning er nøglen til en forbedring af samme.

Oplægget er tænkt som indledende overvejelser til et forskningsprojekt(ansøgning) med titlen "Pleasure and embarrassment. Resistance to sexuality education", som jeg har udarbejdet i samarbejde med Ditte Dyrsgaard.

Ubehag i psykoanalyse og pædagogik – Kønnede og seksuelle paradokser i pædagogisk praksis

Marianne Træbing Secher og Mathias Swartz Manstrup

Den pædagogiske profession er traditionelt blevet forstået som et kvindefag i både biologisk og psyko-social forstand. Med internationale strømninger som PISA-tests, "synlig viden der virker", dokumentation- og evalueringskrav kan denne status dog i stigende grad siges at være udfordret af en maskulin "alt-logik", der fortrænger pædagogikkens singulære begivenheder – alt det uforståelige og queer. Vi vil i anledning af temaet for årskonferencen diskutere Jane Gallops lacaniansk inspirerede *anekdoteteori*, som vi vil forsøge at forstå (eller netop ikke forstå, men analysere) som "Kvindens" (ikke-altets) snit i det pædagogiske arbejde. Et snit der melder sig som "*a touch of the real*" og "*a theory in the flesh of practice*". Særligt vil vi fokusere på de situationer, hvor det Reelle melder sig som en form for "sikker ikke-viden", der ikke blot kalder på pædagogens åbenhed, men samtidigt udsætter hende for et ufrivilligt maskefald, hvor hun konfronteres direkte med knælerens "*ugly face of the truth*".

(Oplægget er for Marianne Træbing Sechers vedkommende en del af ph.d.-projektet "Coping with certain non-knowledge as windows of opportunity for disempowered professionals in welfare work" (sagsnummer: 1060-00025B), der er støttet af Danmarks Frie Forskningsfond.)

Han, hun og Overtaci

Brian Benjamin Hansen

Den danske kunstner Overtaci (1894-1985) taler direkte ind i tidens diskussioner om kønsidentitet. Overtaci begyndte som Louis Marcussen, en mand, men ændrede i løbet af sit liv på både navn, pronominer og krop. Overtacis rejse kan beskrives som et skifte fra et køn til et andet, fra han til hun, hvilket involverede hårde kampe med de omgivende institutioner. Men den kan også beskrives som et mere grundlæggende ubehag ved selve det at være kønnet. Hvad lytter vi til, når vi hører Overtacis historie: Manden, kvinden eller selve kønnets konflikt? Og hvilke (kønspolitiske) konsekvenser har det?

$\overline{\forall x} \Phi x$

Lilian Munk Rösing

Lacans seksueringskema har for “den slovenske skole” været en tankemotor ikke bare for at tænke køn, men også kærlighed, Kristus og (dialektisk) materialisme. For mig forbliver “ikke-alt”-notationen på den kvindelige side en stadig kilde til inspiration og undren. Med udgangspunkt i Slavoj Žižeks *The Monstrosity of Christ* og Alenka Zupančičs *What is sex?* vil jeg med dette oplæg fortsat forfølge denne undren og bl.a. spørge hvad forskellen er på:

$\exists x \overline{\Phi x}$

(der tentativt kan tolkes: “der er en der ikke er kastreret”) og:

$\overline{\forall x} \Phi x$

(der tentativt kan tolkes: “kastrationen er ikke-alt”). Lidt højt og flot formuleret håber jeg at mit oplæg kommer til at kunne sige noget om bevægelsen fra “undtagelsen” til “ikke-alt” i et patriarkats- og økokritisk perspektiv.

“Som din forelskte Bruud!” – Om H. A. Brorsons erotiske kristendom

Andreas Vinther Jensen

Kan man elske Jesu legeme? De fleste kender Brorson som den fromme salmedigter med “Op! al den ting”, “Den store hvide flok” og “Her vil ties, her vil bies”. Her er der en stille, inderlig gudstro, der over for den almægtige og hans skaberværk kun kan svare med tavshed. Men når man læser hans salmeværk – især *Troens rare klenodie* fra 1739 – er det slående, hvor stærkt et erotisk sprog, han bruger til at beskrive menneskets forhold til Kristus. Her er troen i kroppen og i det varme blod. Hos Brorson er tro intimt knyttet til sex og ekstatiske forelskelse, og krop og kønsidentitet er til stadig forhandling i forholdet til Jesus.

Jeg vil fremlægge Brorsons salmer som symptomer på, hvordan krop, kød og tro mødes og spiller med og mod hinanden i en erotisk kristendom.

Fra ammemørke til moderssubjektivitet

Karolina Bro Næss

Moderen er en vigtig figur i psykoanalysen – hun er et objekt for barnets begær, en udgave af den store Anden (the (m)other med Bruce Finks ord), det gode og det onde bryst som partialobjekt hos Klein og en vigtig del af barnets selvstændiggørelse hos Winnicott. Men i alle disse eksempler er hun primært en figur i barnets psyke og ikke i sig selv en psyke, som det er værd at beskæftige sig med. I dette oplæg vil jeg forsøge at sætte begreber på moderskabserfaringen som en subjektiv erfaring i sin egen ret. Det vil jeg gøre med

udgangspunkt i litterære førstepersonsskildringer af denne erfaring, særligt fra Olga Ravns roman *Mit arbejde*. Jeg vil med den lacanianske psykoanalyses begreber se på moderskabet som en særlig form for splittet subjektivitet, og med udgangspunkt i Kristeva og Hollways analyser undersøge denne erfaring som en umulig og abjekt grænseposition udspændt mellem det symbolske og det reelle.

Gretas blik: Den falliske pige hors-norme

Jakob Rosendal

Igennem sit forfatterskab skriver Freud, så vidt jeg ved, ikke direkte om den falliske pige, men hun findes i hans tekst, mest eksplicit som pigen i den falliske fase. For Lacan kan kvindeligheden – med psykoanalytikerens og filosofens Clotilde Leguils formulering – siges at være *hors-norme* (uden for normen). I mit oplæg vil jeg afsøge muligheden for at forstå den falliske pige som pigen *hors-norme*, som den pige, der inkarnerer en anden, a-normativ kvindelighed. Derudfra vil jeg undersøge, hvordan Greta Thunberg kan siges at være en sådan fallisk pige. En undersøgelse, der har sit hovedfokus i de mange billeder, der har cirkuleret af Greta Thunberg siden hendes klimastrejke startede i slutningen af august 2018, og den rolle hendes blik spiller deri.